

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

XXII. De Iudiciis, & munerum acceptione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

causa, non licet in Europa hostem, qui te aliquoties irritò conatu adortus esset, interficere, quoniam lege agere licet, quæ in promptu est; apud Barbaros autem, ubi nullus legibus, aut Magistratibus locus est, si quis sclopeto displo, tibi aliquoties mortem intentalset, non ita facillè dammandus esset, si Barbarum interimeres; haud abs re igitur Theologi principum statuta, vel publicæ rei bono homicidii malitiam & culpam interdum metiuntur; cum actio ex se indifferens, imò fortè bona, mala fieri possit, propter Superiorum & Magistratus prohibitionem.

Ex his etiam refellitur, quod iidem Adversarii nonnullis Casuistis exprobrant, quod aliquando duellum à peccato eximant; at nullum invenies, opinor, qui post Romanorum Pontificum fulmina, Regum decreta, Episcoporum execrationes, duellum à peccato liberet, etiam si daretur, eum, qui duellum detrectat, veri honoris jacturam facere: nam Superiorum voluntas cum recta ratione conjuncta, & ad publicum bonum relata, privatorum honore superior est. Quæ nolim, sic interpretè, quasi existimem, detrectanti pugnam & de vero solidoque honore quidquam imminui; ita semper judicavi, per paucos aliquot Theologos, qui duellum in se spectatum, præscindendo à legibus positivis, quibusdam in casibus excusant, opinione falli; Layman inter illos, omnium modestissimè loquutus est, lib. 3. tract. 3. cap. 3. num. 3. Si in casu rarissimo, inquit, eo loco res sita sit, ut vir equestris, officio, dignitate, Principis favore, ob ignavia suspensionem, excidere debeat, nisi identidem provocanti se sistat, non audeo damnare eum, qui meræ defensionis gratia, paruerit, juxta expressam Navarri doctrinam, cap. 15. num. 3. & 4. Supponit enim, esse meram defensionem; non asserit quidem, sed damnare non audeat Navarri opinionem, quam etiam Du Vallius tract. de charitate, damnare ausus non est; ausim tamen illam sententiam reiicere, nunquam enim duellum licitum est, non tamen propterea, ante judicium Ecclesiæ, Navarrum dammandum esse crediderim, licet in hoc argumento paulò remissius scripserit. Quis amabò, ex his, qui multa scripserunt, aliquando non dormitavit? Ex SS. Patribus aliquis, de homicidio agens, scripsit, occidi posse vadem pro reo factum, si Reum elapsum nequeat ad tempus sistere; gloss. cap. 19. 23. quæst. 5. Sed innocens suo sanguine nocentis scelus expiare non debet: Augustinus, inquit, negat, hominem occidi posse pro tuendo honore; sed idem negat, occidi posse pro servandis bonis; & refragantes habet Theologos, & Juris utriusque Doctores prope omnes; quamquam benigna interpretatione Augustinus explicari debet, potius quàm refelli; at Hieron. in 1. c. Sophon. expressè dicit, prædones & piratas esse mutilandos. Si quis, inquit, fortitudinem latronis & piratæ & furis enervat, infirmosque illos reddat, prodest illis sua infirmitas; sed hæc meo judicio plana sunt & perspicua.

Opponunt denique, summam pecuniæ, quæ homicidam excuset, nummo aureo à Casuistis deflorari, hoc telum Molinam peti, sed ut res planior fiat, accipe illius textum, excerptum ex tract. 3. disp. 16. n. 4. & 6. Quando res, inquit, non esset magni valoris, ut si esset solum valoris trium, aut quatuor, aut quinque ducatorum, consentiret Sotus art. 8. consentiunt & alii, non licere fugientem interficere; quando verò esset magni valoris, exiguaque esset spes illam postea recuperandi, affirmat Sotus, fas in eo eventu esse, illum interficere; neque id audeam condemnare, modo prius vocæ admoneretur, nisi rem relinquat, esse interficien-

dum; semper est tamen consulendum, ne proximo eo casu interficiatur: quid modestius & majori causa dici possit, non video; docuerat autem, nam, antequam res auferatur, posse dominum illum esse defendere, etiam si minoris valoris sit; & si ipsi inferatur, vix eum se damnaturum dicit, qui ipsum aggressorem repelleret, & cum moderatè intenditur d. cap. interfecisti, hæc clausula, ut non inculpata tutelæ occideret; atque id planè est, quod liberando; quando enim quis ita defendit suam, regulariter defendit simul suam propriam personam, quam periculo exponit; & verò, quando quis alteri per vim aliquid auferre conatur, maximam ipsi contumeliam infert; ac proinde, si eam contra ipsius aggressorem defendat, non tam rei, quàm hominis est defensor; res modici valoris esse potest, sed honor læsus, præsertim si persona nobilis sit, magis momenti est; & hæc Molinam satis defendendum, non Lessium cap. 9. num. 68. imò & Sotum, quem citat uterque, sed, de his satis.

CAPUT XXI.

De Iudicibus & opinione minus probabilis.

DOCENT iidem, Judicem posse in quæstione Juris judicare secundum opinionem probabilis, relicta probabilior, etiam contra suum sensum.

REFELLITUR.

BONACINA de distinctione specifica & numerica peccatorum, disp. 2. quæst. 4. punct. 9. num. 13. eximat, hanc opinionem esse probabilem, & pro illa citat Sayr. Aragon. Salon. qui eam defendunt: notis sunt in contraria sententia, Valq. Becan. Azor. Reginald. Valent. Sanchez, quibus omnino assentiri quia Princeps, aut Resp. constituit Judices, ut secundum propriam cognitionem judicent.

CAPUT XXII.

De Iudicibus, & munerum accipione.

DOCENT, Judices posse munera accipere, modò id nulla lex particularis prohibeat, cum scilicet ea dant litigantes, ex mero committit, vel gratitudinis, ob iustam causam adjuvatam, sive ut in posterum rectè judicent, litigant pendente; vel ut brevem expediant, aut aliam causarum discussioni præponant, vel majore diligentia, studio discutiant.

RESPONDETUR.

ITa sentit Augustinus Epist. 54. ad Macchianum, in qua de iudicibus agens, qui accipiunt munera, dicit, eos ipsa consuetudine excusari: Sane alia persona, inquit, inferioris loci, quæ ab utraque parte insolenter accipiunt, sicut officialis & qui amovetur.

CAPUT XXIII.

De eodem argumento.

DICUNT, non peccaturum cum iudicem, quando nullus litigantium jus habet, quo præferri debeat aliis, ad promptiorem expeditionem, si aliquid muneris ab uno accipiat, ut cum aliis præferat.

RESPONDETUR.

SI sit mera gratia, & nullum sit decretum contrarium, standum est proximè decisis; sed quia scribæ possunt exigere & vexare partes, quæ ut aliis præferantur, majores summas quam competitoribus obtulerint, easque minimè voluntarias, sed coactas; ideo constitutio super hoc edita, quæ id prohibet, quod sanè in manifestum pauperum detrimentum esset, prudens pariter est admodum, & æqua.

CAPUT XXIV.

De Usura.

USURAM etiam fovet, docentque, eam palliare, ut ajunt contractibus fictæ societatis, prætextu gratificationum, & aliis hujusmodi simularis causis, præsertim contractus quem Hispani Moharra vocant.

REFELLITUR.

Nihil fortè gravius Casuistis adversarii opponunt, quo sit, ut viri aliquot probi, qui justum lucrum ex suis pecuniis libenter perciperent, dubii & ancipites maneant, ob diversas Theologorum sententias; nonnulli omne lucrum repudiant, nisi quod ex censu, aut fundis emptis percipitur; alii contra asserunt, præter censum & fundos, alios titulos non deesse percipiendi justum lucrum; operæ igitur pretium est, hanc controversiam paulò accuratius pertractare, ut liquido constet, utrum alii contractus à censu distincti usuræ labem contineant, unde restituendi lucri necessitas sit. Questionem hanc diligentissimè tractavit vir clarissimus Ludovicus Baillius, in suo libro de triplici examine à pag. 414. ad 462. probavitque, præter censum, multis aliis nominibus, justum lucrum ex data pecunia fieri posse; in compendium hæc redigam ea, quæ prædictus auctor fusiùs explicuit, ut ii, quibus inanes scrupuli injecti sunt, ad edocti, pli atque petiti hominis auctoritate placari se sinant; præsertim cum doctrinam suam ab antiquis Sorbonæ Theologis acceperit, & librum suum à præstantissimis ejusdem Academiæ Doctoribus approbati curaverit; hoc brevi compendio præmisso, quid deinde sentiam, liberè aperiam; & ne hoc caput longius excurrat, in §. aliquot illud partiar.